

NÁRODNÝ
INŠPEKTORÁT
PRÁCE

**SPRÁVA O STAVE OCHRANY PRÁCE A O ČINNOSTI
NÁRODNÉHO INŠPEKTORÁTU PRÁCE
ZA ROK 2023**

OBSAH

Zoznam použitých skratiek	3
Zoznam použitých právnych predpisov	4
1. Úvod	5
2. Orgány inšpekcie práce	5
3. Ciele, úlohy a priority orgánov inšpekcie práce v roku 2023	6
4. Prehľad kontrolovaných subjektov	8
5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch	8
5.1. Špecifikácia nedostatkov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	9
5.2. Špecifikácia nedostatkov zistených pri výkone dohľadu nad trhom	10
5.3. Špecifikácia nedostatkov v oblasti pracovnoprávných vzťahov	11
5.4. Špecifikácia nedostatkov v oblasti nelegálneho zamestnávania	11
5.5. Špecifikácia nedostatkov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave	13
6. Nápravné a sankčné opatrenia orgánov inšpekcie práce	13
7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania	14
8. Spolupráca orgánov inšpekcie práce	16
9. Hodnotenie stavu ochrany práce v SR a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu	18
9.1. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	18
9.2. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti dohľadu nad trhom	19
9.3. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti pracovnoprávných vzťahov	19
9.4. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti nelegálneho zamestnávania	20
9.5. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti sociálnej legislatívy v doprave	21
Textová príloha	22
1. Personálne údaje	23
2. Výkony	24
3. Poradenská činnosť	25
4. Poskytovanie informácií	26
5. Sťažnosti a podania	29
6. Príprava predpisov a technická normalizácia	31
7. Zahraničná spolupráca	32
8. Vydávanie oprávnení a osvedčení Národným inšpektorátom práce	35

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

BOZP – bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

BTS – bezpečnostnotechnická služba

ELA – Európsky orgán práce

EÚ – Európska únia

EU-OSHA – Európska agentúra pre BOZP

CHzP – choroba z povolania

IMI – informačný systém výmeny informácií na vnútornom trhu EÚ

IP – inšpektorát práce / inšpektoráty práce

MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

NIP – Národný inšpektorát práce

NZ – nelegálne zamestnávanie

OOPP – osobné ochranné pracovné prostriedky

PPV – pracovnoprávne vzťahy

PZ SR – Policajný zbor Slovenskej republiky

RPÚ – registrovaný pracovný úraz

RÚVZ – regionálny úrad verejného zdravotníctva

SLIC – Výbor vrchných predstaviteľov inšpekcie práce

SLvD – sociálna legislatíva v doprave

SPÚ – závažný pracovný úraz s následkom smrti

SR – Slovenská republika

ŤUZ – závažný pracovný úraz s ťažkou ujmom na zdraví

ÚPSVR – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

VTZ – vyhradené technické zariadenie

ZOZNAM POUŽITÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV

- zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej zákon č. 124/2006 Z. z.)
- zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 125/2006 Z. z.)
- zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 211/2000 Z. z.)
- zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 311/2001 Z. z.)
- zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 462/2007 Z. z.)
- zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 82/2005 Z. z.)

1. ÚVOD

Správa o stave ochrany práce a o činnosti Národného inšpektorátu práce za rok 2023 (ďalej správa) je vypracovaná a predkladá sa Ministerstvu práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 písm. m) zákona č. 125/2006 Z. z. za účelom plnenia úlohy B.3. z uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003.

Správa obsahuje prehľad organizačného zabezpečenia orgánov inšpekcie práce, ich činností v roku 2023, prehľady kontrolovaných subjektov, zistenia z dozornej činnosti, nápravné opatrenia a sankcie v medziročnom porovnaní s údajmi za kalendárny rok 2022, stav a vývoj pracovných úrazov v porovnaní rokov od 2013 do 2023, chorôb z povolania. Ďalej popisuje hodnotenie stavu ochrany práce z pohľadu orgánov dozoru a spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni. Porovnanie dát za dlhšie obdobie obsahuje príloha správy v časti vývoj pracovnej úrazovosti a chorôb z povolania v SR v rokoch 1969 – 2022, ktorá uvádza aj údaje Štatistického úradu Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky. Údaje za rok 2023 vo vzťahu k vývoju pracovnej úrazovosti a chorôb z povolanie v čase vypracovania správy ešte neboli k dispozícii.

Údaje uvádzané v správe sú vyhodnotené k 31. decembru 2023, ich výber z informačného systému ochrany práce bol zrealizovaný dňa 12. januára 2024.

2. ORGÁNY INŠPEKCIE PRÁCE

Prostredníctvom inšpekcie práce sa presadzuje ochrana zamestnancov pri práci.

Inšpekcia práce je dozorom nad dodržiavaním pracovnoprávných a štátnozamestnaneckých predpisov, právnych a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vrátane dohľadu nad trhom, vyšetrovania pracovných úrazov a závažných priemyselných havárií, právnych predpisov, ktoré upravujú zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv a z osobitných predpisov (napr. časti povinností vyplývajúcich z doplnkového dôchodkového sporenia, povinnosti zamestnávateľa pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb). Medzi kompetencie inšpekcie práce patrí aj kontrola sociálnej legislatívy v doprave vykonávaná v súčinnosti s Policajným zborom SR na cestách a kontrola v dopravných podnikoch.

Dozor nad dodržiavaním právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP na pracoviskách jadrového zariadenia vykonáva Inšpektorát práce Nitra na celom území Slovenskej republiky.

Inšpekcia práce okrem výkonu dozoru zahŕňa aj vyvodzovanie zodpovednosti za porušovanie dozorovaných predpisov za porušovanie záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv.

Súčasťou inšpekcie práce je aj poskytovanie bezplatného poradenstva zamestnávateľom, fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi, a zamestnancom v rozsahu základných odborných informácií a rád o spôsoboch, ako najúčinnjšie dodržiavať dozorované predpisy.

Orgánmi inšpekcie práce sú Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Národný inšpektorát práce so sídlom v Košiciach a osem inšpektorátov práce so sídlami v krajských mestách SR s územnými obvody zhodnými s územnými obvody krajov. Vecnú a miestnu pôsobnosť, práva a povinnosti orgánov inšpekcie práce upravuje zákon č. 125/2006 Z. z.

NIP a IP sú rozpočtovými organizáciami. NIP riadi a za jeho činnosť zodpovedá generálny riaditeľ NIP, ktorého vymenúva a odvoláva minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR. IP riadi a za jeho činnosť zodpovedá riaditeľ IP, ktorého na návrh generálneho riaditeľa vymenúva a odvoláva minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Generálny riaditeľ môže písomne určiť IP, ktorý vykoná úlohy aj v územnom obvode iného IP v rozsahu jeho písomného poverenia.

Údaje o personálnom zabezpečení IP a NIP sú uvedené v textovej prílohe č. 1.

3. CIELE, ÚLOHY A PRIORITY ORGÁNOV INŠPEKCIE PRÁCE V ROKU 2023

Primárnym cieľom inšpekcie práce bolo presadzovanie ochrany zamestnancov pri práci v rozsahu kompetencií orgánov inšpekcie práce.

Ďalšie ciele a úlohy vyplývali orgánom inšpekcie prác z nasledujúcich dokumentov:

- Stratégia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Slovenskej republiky na roky 2021 až 2027 a program jej realizácie na roky 2021 – 2023, z ktorých vyplývalo viacero úloh v oblastiach prevencie, dozoru a spolupráce v BOZP.
- Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike do roku 2028 s požiadavkou na kontrolu pracovné podmienky a zaistenie BOZP zamestnancov vrátane chránených skupín zamestnancov a cudzincov.
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 vyžadoval zamerať aktivity inšpekcie práce na posilnenie vymožitelnosti práva a postavenia starších ľudí na trhu práce a v pracovnoprávných vzťahoch.
- Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v Slovenskej republike na roky 2021 – 2027, z ktorej vyplývala požiadavka na zabezpečovanie pravidelného dozoru nad rovnakým zaobchádzaním so zamestnancami/zamestnankyňami v pracovnoprávných vzťahoch.
- Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023 a jeho akčný plán s požiadavkou realizovať spoločné súčinnosťné kontroly podnikateľských subjektov za účelom odhaľovania podnikateľských oblastí, ktoré môžu byť dotknuté obchodovaním s ľuďmi s cieľom zlepšiť identifikáciu potenciálnych obetí so špecifickým zameraním na zraniteľné skupiny.
- Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025 a jej akčný plán, z ktorého vyplývala potreba vykonávať preventívne kontroly dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania migrantov s osobitným zameraním na zamedzenie ich nelegálneho pobytu za účelom zamestnania.

Plnenie úloh určených vyššie uvedenými stratégiami, politikami a programami bolo zabezpečené v rámci plnenia celoslovenských úloh zavedených v prostredí inšpekcie práce plánom hlavných úloh na rok 2023. Medzi hlavné úlohy patrili, úlohy ktoré IP plnili v priebehu celého kalendárneho roka:

- kontrola dodržiavania predpisov v oblasti BOZP,
- prevencia závažných priemyselných havárií vrátane posudzovania bezpečnostných správ,
- kontrola sociálnej legislatívy v cestnej doprave u zamestnávateľov a na pozemných komunikáciách (v zmysle zákona č. 462/2007 Z. z.),
- kontrola sociálnej legislatívy v cestnej doprave so zameraním na zájazdové a diaľkové autobusy (v zmysle zákona č. 462/2007 Z. z.),
- inšpekciu práce v jadrovej energetike (úloha bola realizovaná len IP Nitra),
- kontrola stavu BOZP na staveniskách,
- kontrola bezpečnosti VTZ,
- kontrola dodržiavania predpisov v oblasti PPV,
- kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania,
- kontrola pracovných podmienok a zaistenia BOZP vybraných skupín zamestnancov.

Okrem hlavných úloh IP v roku 2023 plnili aj tieto mimoriadne úlohy, ktoré boli zrealizované v časovo vymedzenom období:

- kontrola dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania „Výmena krajov“,
- kontrola dodržiavania vybraných pracovných podmienok v obchodných reťazcoch,
- kontrola sociálnej legislatívy v cestnej doprave u zamestnávateľov – kontrola príslušníkov tretích krajín vykonávajúcich prácu vodiča pre dopravné firmy (v zmysle zákona č. 462/2007 Z. z.),
- kontrola dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania „Výmena krajov – HORECA“,
- kontrola dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania v súčinnosti s Finančnou správou,
- kontrola dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania a dodržiavania požiadaviek BOZP pri používaní prepravovateľných tlakových nádob na propán-bután na „Vianočných trhoch“ (úlohu realizoval iba IP Bratislava).

V rámci jednotlivých krajov si IP stanovili v roku 2023 aj vlastné krajské úlohy, ktoré v priebehu roka plnili. Išlo napr. o:

- zaradovanie škôl alebo školských zariadení do siete Ministerstva školstva, vedy výskumu a športu SR,
- kontrola dodržiavania predpisov k povoľovaniu výkonu ľahkých prác fyzickou osobou vo veku do 15 rokov alebo fyzickou osobou staršou ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky,
- kontrola dodržiavania podmienok oprávnení, osvedčení, preukazov a písomných dokladov o odbornej spôsobilosti pre činnosti, na ktoré sa odborná spôsobilosť vyžaduje,
- kontrola legislatívnych požiadaviek pri uvádzaní určených výrobkov na trh, do prevádzky a spolupráca s orgánmi colného úradu pri prepúšťaní do colného režimu,

- dodržiavanie povinností zamestnávateľa pri registrácii pracovných úrazov ustanovených v § 17 zákona č. 124/2006 Z. z., s dôrazom na preverenie prijímania vhodných potrebných opatrení, aby sa zabránilo opakovaniu podobných pracovných úrazov,
- inšpekcia práce vykonaná na základe vyšetrovaného pracovného úrazu, kde nedostatky neboli v príčinnej súvislosti s udalosťou,
- kontrola dodržiavania požiadaviek BOZP, pracovnoprávných predpisov, mzdových predpisov a kontrola nelegálneho zamestnávania: autoservisy, pneuservisy a STK,
- prevencia a šírenie osvetu v oblasti BOZP a PPV u malých a stredných zamestnávateľov
- spoločné kontroly vykonané v spolupráci s orgánmi verejného zdravotníctva,
- vybavovanie agendy v rámci informačného systému vnútorného trhu (IMI) – na základe požiadavky NIP preverovanie firiem, ktoré vysielajú svojich zamestnancov na územie SR, príp. do iných členských štátov EÚ,
- kontrola plnení opatrení z predchádzajúcich výkonov inšpekcie práce.

4. PREHEAD KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOV

IP v roku 2023 vykonali inšpekciu práce, dohľad nad trhom, vyšetrovanie pracovných úrazov a iné činnosti dozoru sumárne v 23 305 kontrolovaných subjektoch. V predchádzajúcom kalendárnom roku 2022 bolo skontrolovaných 22 122 subjektov. V medziročnom porovnaní ide o nárast počtu kontrolovaných subjektov o 1 183, čo predstavuje nárast o 5,35 %.

Z hľadiska právnej formy bola kontrolná činnosť zameraná prevažne na spoločnosti s ručením obmedzeným a na fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi. Skontrolovaných bolo 11 454 spoločností s ručením obmedzeným, čo predstavuje 49,15 % z celkového počtu skontrolovaných subjektov. Z vyššie uvedeného počtu 6 537, t. j. 57,07 % skontrolovaných spoločností s ručením obmedzeným zamestnávalo 1 až 9 zamestnancov. Fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi, boli skontrolované v celkovom počte 6 195, čo predstavuje 26,58 % z počtu všetkých skontrolovaných subjektov. Rovnako ako v prípade spoločností s ručením obmedzeným aj u fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi, prevažná väčšina boli mikropodniky s počtom zamestnancov 1 až 9.

Z hľadiska rozdelenia celkového počtu skontrolovaných subjektov podľa veľkosti danej počtom zamestnancov tvorili mikropodniky bez zamestnancov (6 916, t. j. 29,68 %) a mikropodniky s počtom 1 až 9 zamestnancov (11 353, t. j. 48,72 %) viac ako trojštvrťinovú väčšinu všetkých skontrolovaných subjektov.

Podrobnosti o kontrolovaných subjektoch sú uvedené v tabuľke č. 1 tabuľkovej prílohy tejto správy.

5. ZISTENIA DOZORNÉHO ORGÁNU V KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOCH

Zistenia z dozornej činnosti IP reprezentuje počet zistených nedostatkov, t. j. porušenia právnych a ostatných predpisov, ktorých sa kontrolované subjekty dopustili. V roku 2023 bolo zistených 41 658 nedostatkov, čo je menší počet ako v predchádzajúcom kalendárnom

roku 2022, kedy IP odhalili 46 326 nedostatkov. Porovnanie údajov za rok 2023 a rok 2022 poukazuje na zníženie vyskytujúcich sa nedostatkov o 10,08 %.

Detaily o zistených nedostatkoch sú uvedené v tabuľke č. 3 tabuľkovej prílohy tejto správy.

Zovšeobecnený popis zistených nedostatkov uvádzame v členení podľa hlavných oblastí pôsobnosti inšpekcie práce.

5.1. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV V OBLASTI BOZP

V roku 2023 bolo v oblasti BOZP (položky s kódmi 0100 až 1000 a položka s kódom 1300 v tabuľke č. 3 tabuľkovej prílohy) zistených 31 579 nedostatkov, čo predstavuje pokles počtu zistených nedostatkov oproti roku 2022 o 8,97 %, kedy bolo zistených 34 691 nedostatkov.

V oblasti BOZP bol zistený najvyšší počet nedostatkov v počte 10 311 v súvislosti s prevádzkou a technickým stavom VTZ, oproti roku 2022 bol zaznamenaný pokles počtu nedostatkov v tejto oblasti o 4,70 %. Druhý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v súvislosti s prevádzkovými budovami a objektmi v počte 8 239, čo predstavuje výraznejší pokles oproti roku 2022 o 17,80 %. V rámci dodržiavania ustanovených pracovných podmienok bolo zistených 6 200 nedostatkov, oproti roku 2022 je to nárast počtu nedostatkov o 4,06 %. V oblasti riadenia BOZP bolo zistených 3 231 nedostatkov, v porovnaní s rokom 2022 to je pokles nedostatkov v tejto oblasti o 9,11 %. V rámci nedostatkov vzťahujúcich sa na OOPP bolo zistených 675 nedostatkov, čo predstavuje výraznejší pokles počtu zistených nedostatkov oproti roku 2022 o 16,87 %. V roku 2023 bolo zistených nedostatkov vzťahujúcich sa na stroje a zariadenia (položky s kódom 0800 a 0900) celkovo 1 091, čo predstavuje pokles počtu nedostatkov oproti roku 2022 o 24,08 %. Pri kontrole výkonu organizácie práce, pracovného prostredia, odborných činností (položky s kódom 0400, 0500 a 1000) bolo celkovo zistených 1 082 nedostatkov, čo sumárne predstavuje pokles oproti roku 2022 o 22,04 % zistených nedostatkov.

Pri výkone inšpekcie práce v oblasti BOZP bolo najviac nedostatkov zistených v súvislosti s prevádzkou VTZ. Zistené nedostatky sa týkali najmä neoverovania bezpečnosti VTZ (elektrických, tlakových, plynových, zdvíhacích) odbornými prehliadkami a skúškami a úradnými skúškami v predpísaných lehotách, ako aj neodstraňovania nedostatkov zistených kontrolnou činnosťou. Pretrvávajúcim problémom je aj nedostatočne vedená evidencia VTZ, prípadne nevykonávanie aktualizácie dokumentácie VTZ a nevedenie prevádzkových denníkov. Kontrolami boli zistené aj nedostatky týkajúce sa technického stavu týchto zariadení. Najviac nedostatkov v oblasti VTZ sa týkalo preventívnych činností na elektrických zariadeniach.

V oblasti prevádzkových budov a objektov sa najviac zistených nedostatkov týkalo predovšetkým užívania stavieb, ich súčastí, pracovných priestorov, prevádzkovania pracovných prostriedkov a používania pracovných postupov napriek tomu, že nezodpovedali predpisom na zaistenie BOZP. Ďalším často zisteným nedostatkom bolo chýbajúce alebo neúplné bezpečnostné značenie, nedostatky súvisiace so zaistením bezpečnosti dopravných a peších komunikácií a vo všeobecnosti stav objektov výrobného a nevýrobného charakteru, stav objektov kotolní a stav ostatných skladových priestorov.

V oblasti riadenia BOZP zamestnávateľia nevenovali pozornosť jednotlivým prvkom systému riadenia BOZP, ktoré vyplývajú z právnych a ostatných predpisov v oblasti BOZP. Najpočetnejšie skupiny nedostatkov boli zistené vo vedení evidencie a technickej

dokumentácie, vykonávaní informovania a oboznamovania zamestnancov s nebezpečenstvami a ohrozeniami na pracoviskách a s predpismi na zaistenie BOZP, vydávaní smerníc a pravidiel BOZP, identifikácii rizík a hodnotení nebezpečenstiev pre všetky činnosti a druhy prác vykonávaných zamestnancami. Vyšší počet nedostatkov bol zistený aj v nezabezpečovaní odborných činností v oblasti BOZP vlastnými zamestnancami alebo dodávateľským spôsobom prostredníctvom právnických a fyzických osôb oprávnených na vykonávanie BTS.

Na základe zistení je možné uviesť, že v oblasti strojov a zariadení zamestnávateľa prevádzkovali mnohé zariadenia s chýbajúcimi alebo nedostatočnými ochrannými zariadeniami, napr. krytmi, pričom tento nedostatok v spojení s nedostatočným oboznámením obsluhy najčastejšie vedie k vzniku pracovných úrazov. K častým nedostatkom patrilo aj nevykonávanie odborných prehliadok a skúšok pracovných strojov a ich súčastí, nezabezpečenie odstránenia zistených nedostatkov na prevádzkovaných strojoch a zariadeniach, ako aj absencia preventívnej údržby strojov a zariadení. Inšpekciami práce bolo tiež zistené, že zamestnávateľa nemali potrebnú technickú dokumentáciu k strojom a nezabezpečili dostatočné zaškolenie a oboznámenie obsluhy strojov.

Medzi najčastejšie zisťované nedostatky v oblasti pracovného prostredia patrilo nezabezpečenie objektivizácie faktorov pracovného prostredia ako aj nezabezpečenie optimálnych pracovných podmienok zamestnávateľa pre svojich zamestnancov, najmä vo vzťahu k mikroklimatickým podmienkam na pracovisku. Veľká časť predmetnej problematiky je každoročne riešená v spolupráci s RÚVZ prostredníctvom spoločných previerok alebo úplným postúpením zistení na tento orgán.

V oblasti OOPP výsledky kontrol poukazujú na skutočnosť, že hlavným problémom zamestnávateľov je nevypracovaný, prípadne nedostatočne vypracovaný zoznam poskytovaných OOPP na základe posúdenia rizík a hodnotenia nebezpečenstiev vyplývajúcich z pracovného procesu a z pracovného prostredia. Zamestnávateľa majú problém konkrétne vyšpecifikovať typ OOPP, ktorý sa má poskytovať pri jednotlivých pracovných činnostiach zamestnancom. Medzi zistené nedostatky v tejto oblasti patrilo aj nevedenie resp. nesprávne vedenie evidencie poskytovaných OOPP, neoboznámenie zamestnancov s nebezpečenstvami, pred ktorými ich používanie poskytnutých OOPP chráni, nepoučenie o správnom používaní poskytnutého OOPP, ako aj to, že zamestnávateľa nevykonávali kontroly riadneho používania OOPP.

Najčastejšie zisťované nedostatky pri kolaudáciách sa týkali stavu komunikácií, chýbajúcich zábradlí a madiel, nedokončených stavieb, nedodržania úrovne vyplývajúcej z právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP, chýbajúcich alebo nedostatočných bezpečnostných značení, ako aj chýbajúcich overení bezpečnosti inštalovaných rozvodov a zariadení. Pri kolaudáciách v mnohých prípadoch chýbala predpísaná dokumentácia súvisiaca s bezpečnosťou technických zariadení.

5.2. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV ZISTENÝCH PRI VÝKONE DOHĽADU NAD TRHOM

V oblasti dohľadu nad trhom bolo zistených 750 nedostatkov, čo oproti roku 2022 nárast počtu nedostatkov o 7,45 %. V tejto oblasti boli zistené nedostatky pri uplatňovaní požiadaviek na zaistenie BOZP pri uvádzaní určených výrobkov do prevádzky.

V oblasti dohľadu nad trhom sa najčastejšie vyskytovali nedostatky, ktoré súvisia s ES a EÚ vyhlásením o zhode, označením zariadenia údajmi o výrobcovi a výrobku a označením CE,

postupom posúdenia zhody a tiež s technickým stavom zariadení. Na základe výstupov z dozoru je možné uviesť, že v súvislosti s vyššie uvedenými nedostatkami niektoré hospodárske subjekty nedodržiavajú ustanovenia technických predpisov v oblasti posudzovania zhody.

5.3. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV V OBLASTI PPV

Vykonanými inšpekciami práce bolo v roku 2023 zistených celkovo 8 865 nedostatkov spočívajúcich v porušení pracovnoprávných predpisov a právnych predpisov, ktoré upravujú štátnozamestnanecké vzťahy. Zistený počet nedostatkov znamená v porovnaní s rokom 2022 (10 203) pokles o 13,11 % (tabuľka č. 3 tabuľkovej prílohy).

V roku 2023 bolo zistených 15 nedostatkov spočívajúcich v porušení záväzkov, ktoré vyplývajú z kolektívnych zmlúv, čo znamená nárast o 200,00 % oproti roku 2022 (tabuľka č. 3 tabuľkovej prílohy).

Najčastejšie zisťovanými nedostatkami v oblasti PPV v roku 2023 boli nedostatky pri uzatváraní pracovných zmlúv, ktoré neobsahovali podstatné náležitosti tak, ako ich upravuje zákon č. 311/2001 Z. z. Ten ukladá zamestnávateľovi povinnosť dohodnúť so zamestnancom v pracovnej zmluve druh práce a jeho stručnú charakteristiku, miesto výkonu práce alebo miesta výkonu práce, deň nástupu do práce a mzdové podmienky. Zároveň bolo zistené, že zamestnávateľom sa ešte nedostala dostatočne do povedomia nová zákonná povinnosť, ktorú s účinnosťou od 1. novembra 2022 zaviedla novela Zákonníka práce, a to povinnosť poskytnúť zamestnancovi pri vzniku pracovného pomeru písomnú informáciu o jeho ďalších pracovných podmienkach a podmienkach zamestnávania v rozsahu zákonom ustanovených údajov.

Druhou skupinou najčastejšie zisťovaných porušení boli nedostatky v oblasti odmeňovania zamestnancov. Zamestnávatelia porušili svoju povinnosť priradiť pracovnému miestu stupeň náročnosti práce podľa najnáročnejšej pracovnej činnosti, ktorej výkon od zamestnancov vyžadujú v rámci druhu práce dohodnutého v pracovnej zmluve, a na to naviazanú povinnosť poskytnúť zamestnancom mzdu zodpovedajúcou najmenej sume minimálneho mzdového nároku určeného pre stupeň náročnosti práce príslušného pracovného miesta. Nedostatky boli zistené aj v oblasti výplaty a splatnosti miezd, keď zamestnávatelia vyplácali svojim zamestnancom zúčtovanú mzdu oneskorene.

K početnosti nedostatkov v oblasti pracovného času, ktoré tvorili tretiu najväčšiu skupinu zistených nedostatkov v oblasti PPV, prispeli najväčšou mierou porušenia povinnosti zamestnávateľa viesť evidenciu pracovného času, práce nadčas, nočnej práce, aktívnej časti a neaktívnej časti pracovnej pohotovosti zamestnanca tak, aby bol zaznamenaný začiatok a koniec časového úseku, v ktorom zamestnanec vykonával prácu alebo mal nariadenú alebo dohodnutú pracovnú pohotovosť. Správne vedená evidencia pracovného času je dôležitým podkladom pre správny výpočet mzdy zamestnanca. IP preto dbajú pri výkone inšpekcie práce aj o zvyšovanie povedomia kontrolovaných subjektov o povinnostiach, ktoré im vyplývajú z pracovnoprávných vzťahov.

5.4. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV V OBLASTI NZ

V roku 2023 bolo zistených 1 172 nelegálne zamestnávaných osôb, čo je o 210 osôb menej ako v minulom kalendárnom roku 2022. V percentuálnom vyjadrení bol zaznamenaný pokles zistených nelegálne zamestnávaných osôb o 15,20 %.

NIP každoročne vypracúva informatívnu správu o vyhľadávaní a potieraní nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za príslušný kalendárny rok. Nasledujúce údaje vyplývajú z informatívnej správy za rok 2023. Tá bude dostupná na webovom sídle NIP v druhom štvrtroku roka 2024.

IP v roku 2023 celkovo skontrolovali v oblasti nelegálneho zamestnávania 16 677 subjektov (právnických osôb a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi). Zároveň bolo skontrolovaných 34 508 fyzických osôb vykonávajúcich prácu na pracoviskách kontrolovaných subjektov za účelom preverenia dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Výkonmi inšpekcie práce bolo odhalených 692 subjektov – zamestnávateľov, ktorí porušili zákaz nelegálneho zamestnávania tým, že nelegálne zamestnávali 1 172 fyzických osôb.

Z uvedeného počtu fyzických osôb 666 vykonávalo pre zamestnávateľa závislú prácu bez založeného (písomne uzatvoreného) pracovnoprávneho vzťahu. V tejto súvislosti možno uviesť, že inšpektoráty práce v roku 2023 preverovali podozrenia na vykonávanie falošnej samostatnej zárobkovej činnosti, z ktorých sa podarilo preukázať nelegálne zamestnávanie u celkovo 12 zamestnávateľských subjektov a 16 takto zamestnávaných osôb.

V 486 prípadoch bolo porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania spôsobené nesplnením prihlasovacej povinnosti zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni za súčasnej existencie založeného PPV v zmysle novely zákona č. 82/2005 Z. z. účinnej od 1. januára 2018.

Zamestnávanie štátneho príslušníka tretej krajiny, u ktorého neboli splnené podmienky na jeho zamestnávanie podľa osobitného predpisu, tzn. nemal vydané povolenie na prechodný pobyt na účely zamestnania alebo povolenie na zamestnanie, bolo zistené v 20 prípadoch.

V roku 2023 nebolo zistené nelegálne zamestnávanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý by sa zdržiaval na území SR v rozpore s ustanoveniami zákona o pobyte cudzincov alebo zákona o azyle a ktorý by vykonával závislú prácu.

Celkový počet 1 172 nelegálne zamestnávaných fyzických osôb zahŕňa 321 nelegálne zamestnaných žien a 851 nelegálne zamestnaných mužov. Z hľadiska rozdelenia odhalených nelegálne zamestnávaných osôb podľa pohlavia bol zistený prevažujúci podiel osôb mužského pohlavia. Podiel mužov tvoril takmer 73 % na celkových zisteniach. V rámci uvedeného počtu bolo zistené nelegálne zamestnávanie celkovo 35 mladistvých osôb.

Celkový počet nelegálne zamestnaných osôb tvorilo aj 18 štátnych príslušníkov členských štátov Európskej únie. Taktiež bolo zistené nelegálne zamestnávanie 145 štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na pobyt v Slovenskej republike, najmä štátnych príslušníkov Ukrajiny.

Najviac zistených nelegálne zamestnávaných osôb bolo odhalených v odvetví stavebníctva (431, čo predstavuje 36,8 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb), v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (168, čo predstavuje 14,3 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb) a v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu (143, čo predstavuje 12,2 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb).

Z hľadiska členenia zamestnávateľských subjektov podľa veľkosti zákaz nelegálneho zamestnávania dlhodobo najviac porušujú zamestnávateľské subjekty s počtom zamestnancov od 1 do 9, tzv. mikropodniky. Počet odhalených prípadov nelegálneho zamestnávania je najvyšší u zamestnávateľských subjektov s právnou formou podnikania spoločnosť s ručením obmedzeným.

5.5. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV V OBLASTI SLVD

V roku 2023 bolo inšpektormi práce skontrolovaných spolu na pracoviskách dopravných podnikoch a pozemných komunikáciách 9 467 vodičov. V počte skontrolovaných dní vodičov (záznamové listy a počty dní stiahnutých z digitálnych záznamových zariadení a z kariet vodičov) to predstavuje 314 360 pracovných dní, čo je o 24,75 % viac ako stanovil plán počtu skontrolovaných dní vodičov pre rok 2023 (252 000 pracovných dní vodičov).

Na pracoviskách dopravných podnikoch bolo inšpektormi práce v roku 2023 skontrolovaných 2 432 vodičov. Skontrolovaných bolo 181 149 pracovných dní vodičov, čo je 57,62 % z celkového počtu skontrolovaných dní vodičov v roku 2023. V zmysle § 29 ods. 2 písm. c) zákona č. 462/2007 Z. z. je minimálny podiel skontrolovaných dní v dopravných podnikoch 50 %.

V roku 2023 bolo zistených 14 071 nedostatkov, kým v predchádzajúcom roku bolo zistených 10 607 nedostatkov. Celkový nárast počtu nedostatkov možno pripísať aj zvýšenému počtu skontrolovaných pracovných dní v dôsledku konania niekoľkých mimoriadnych dopravnobezpečnostných akcií s názvom „Nákladniak“ a konania mimoriadnej úlohy zameranej na kontrolu príslušníkov tretích krajín vykonávajúcich prácu vodiča pre dopravné firmy.

Vykonanými kontrolami bolo zistených celkom 14 071 nedostatkov, pričom bolo skontrolovaných 314 360 pracovných dní vodičov, čo predstavuje jeden nedostatok na 22,34 skontrolovaných pracovných dní. Je to najnižšie číslo od roku 2017, ktoré pripadá na jeden zistený nedostatok k počtu skontrolovaných pracovných dní vodičov.

Zhrnutie najčastejších nedostatkov vodičov za rok 2023 zistených počas kontrol na pozemných komunikáciách a na pracoviskách v dopravných podnikoch spolu:

- vodiči prekračujú časy vedenia vozidla v trvaní 4,5 hod., po uplynutí ktorého má nasledovať prestávka a nedodržiavajú prestávky pri dennom vedení vozidla v minimálnom trvaní 45 minút – 4 318 nedostatkov (v roku 2022 – 3 497),
- vodiči nedodržiavajú denné minimum doby odpočinku – 3 690 nedostatkov (v roku 2022 – 3 418),
- vodiči prekračujú denné časy vedenia vozidla – 2 072 nedostatkov (v roku 2022 – 1 669),
- vodiči nedodržia týždenné minimum doby odpočinku – 687 nedostatkov (v roku 2022 – 541).

Informácie o kontrolách pracovných dní vodičov boli získané zo softvéru TAGRA.eu Control.

6. NÁPRAVNÉ A SANKČNÉ OPATRENIA ORGÁNOV INŠPEKCIE PRÁCE

Súčasťou inšpekcie práce je aj vyvodzovanie zodpovednosti za porušenia dozorovaných právnych predpisov a za porušenia záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv.

Inšpektori práce na základe výsledkov inšpekcie práce navrhli zamestnávateľom technické, organizačné a iné opatrenia potrebné na zlepšenie stavu a nariadili kontrolovaným subjektom odstránenie zistených nedostatkov v stanovených lehotách. V záujme ochrany života a zdravia zamestnancov boli vydané rozhodnutia o zákaze používania strojov a zariadení, používania výrobných a prevádzkových priestorov, vykonávania prác mladistvých a žien, vykonávania prác bez oprávnenia alebo odbornej spôsobilosti.

Prípady odhaleného nelegálneho zamestnávania v počte 1 172 nelegálne zamestnávaných osôb sú priamym porušením zákazu nelegálneho zamestnávania vyplývajúceho zo zákona č. 82/2005 Z. z. bez potreby vydania osobitného rozhodnutia o zákaze. Vydaných bolo 472 nesúhlasných záväzných stanovísk ku kolaudácii v súvislosti s určenými výrobkami. Rozhodnutia o zákaze boli vydané v počte 20 rozhodnutí, ich podrobný popis aj porovnanie početnosti s rokom 2022 je uvedený v tabuľke č. 6 tabuľkovej prílohy.

Národný inšpektorát práce v roku 2023 odobral 9 oprávnení na vykonávanie výchovy a vzdelávania. Bližšie informácie o oprávneniach obsahuje príloha č. 8 textovej prílohy tejto správy.

Represívne pôsobenie IP reprezentujú pokuty uložené kontrolovaným subjektom (pokuty za správne delikty) a fyzickým osobám, ktoré sú zamestnancom zamestnávateľa alebo osobou oprávnenou robiť právne úkony za zamestnávateľa, ktorí v určenej lehote nespĺnili povinnosti podľa § 16 zákona č. 125/2006 Z. z. (poriadkové pokuty). IP v roku 2023 právoplatne uložili 2 537 pokút v celkovej sume 5 652 559 eur, čo v medziročnom porovnaní predstavuje nižší počet pokút o 107 pokút, v nadväznosti na to sa aj celková suma pokút oproti roku 2022 znížila o 613 431 eur. Podrobné informácie o právoplatných pokutách sú uvedené v tabuľke č. 5 tabuľkovej prílohy.

Počty a sumy právoplatne uložených pokút boli znížené vo všetkých oblastiach dozoru inšpekcie práce. Napriek tomu je stále zrejmé to, že najviac právoplatných pokút bolo uložených za porušenie pracovnoprávných a mzdových predpisov, a to 1 088 v sume 1 528 000 eur. V porovnaní tejto oblasti s minulým kalendárnym rokom bolo mierne zníženie počtu pokút v PPV o 42 právoplatných pokút so znížením celkovej sumy právoplatných pokút o 6 000 eur.

V oblasti BOZP došlo medziročne k zníženiu počtu právoplatných pokút o 24 a k zníženiu sumy právoplatných pokút o 315 500 eur.

Rovnako je to aj v oblasti kontroly NZ, kde bolo právoplatne uložených o 20 pokút menej a v roku 2023 bola suma právoplatne uložených pokút nižšia o 219 400 eur.

7. STAV A VÝVOJ PRACOVNÝCH ÚRAZOV A CHORÔB Z POVOLANIA

V roku 2023 bolo registrovaných celkovo 7 622 registrovaných pracovných úrazov. Z uvedeného počtu bolo 19 SPÚ, čo je o 12 menej, ako v roku 2022 (pokles o 38,71 %). Z hľadiska dlhodobého vývoja rok 2023 predstavuje rok s výrazne najnižším počtom zaznamenaných SPÚ za sledované obdobie.

V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 53 závažných pracovných úrazov s ŤUZ. Oproti roku 2022 došlo v roku 2023 k nárastu týchto pracovných úrazov o 9 prípadov (nárast o 20,45 %).

V roku 2023 bolo evidovaných 7 550 ostatných RPÚ, t. j. úrazov s práceneschopnosťou nad 3 dni bez smrteľných úrazov a bez úrazov s ťažkou ujmom na zdraví, čo predstavuje pokles o 150 prípadov (pokles o 1,95 %) oproti roku 2022. Bližšie informácie o poškodení zdravia zamestnancov sú uvedené v tabuľkách č. 7 až 13 tabuľkovej prílohy.

Najdôležitejšími charakteristikami úrazových udalostí sú zdroje a príčiny vzniku pracovných úrazov.

Väčšina SPÚ 63,16 % sa kumulovala do dvoch hlavných zdrojových skupín, ktorými boli dopravné prostriedky a pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (zhodne po 6 prípadov – 31,58 %).

Najčastejšími zdrojmi vzniku závažných pracovných úrazov s ŤUZ boli stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (12 prípadov – 22,64 %), pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (10 prípadov – 18,87 %) a dopravné prostriedky (9 prípadov – 16,98 %). Bližšie informácie sú uvedené v tabuľkách č. 7 a 8 tabuľkovej prílohy.

Zo štatistiky zdrojov vzniku RPÚ za rok 2023 vyplýva, že najviac týchto úrazov spôsobili pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (2 339 prípadov – 30,98 % z celkového počtu RPÚ). Na ďalšie miesto podľa početnosti výskytu možno zaradiť úrazy, ktoré spôsobil materiál, bremená a predmety (2 202 prípadov – 29,17 %). Bližšie informácie sú uvedené v tabuľke č. 12 tabuľkovej prílohy.

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ boli nezistené príčiny – 9 prípadov (z toho pri dopravných nehodách 2 prípady, kde inšpektori práce zisťujú len režim vedenia vozidla). Dôvodom doposiaľ nezistených príčin týchto SPÚ je aj to, že vyšetrovanie príčin ich vzniku nebolo pre zložitosť preukazovania skutočností súvisiacich s pracovnými úrazmi ešte ukončené ku dňu spracovania údajov v správe. Druhou najčastejšou príčinou SPÚ bola nesprávna organizácia práce (3 prípady – 15,79 %) a tretou boli dve príčiny, a to používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia, ako aj ohrozenie inými osobami (zhodne po 2 prípady – 10,53 %). V členení príčin vzniku SPÚ podľa zodpovednosti sa príčiny, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ, v roku 2023 zistilo v 4 prípadoch SPÚ, čo predstavuje rovnaký počet, ako v roku 2022. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, sa v sledovanom roku znížili o 7 prípadov oproti roku 2022 a iné príčiny, ktoré viedli k vzniku SPÚ, sa znížili o 5 prípadov oproti roku 2022. Bližšie informácie sú uvedené v tabuľke č. 9 tabuľkovej prílohy.

Pri závažných pracovných úrazoch s ŤUZ boli najčastejšou príčinou nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (14 prípadov – 26,42 %). Druhou najčastejšou príčinou bolo používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (10 prípadov – 18,87 %) a tretou najpočetnejšou príčinou (9 prípadov – 16,98 %) boli nezistené príčiny, z toho 6 ŤUZ pri dopravných nehodách. Pri ŤUZ sa príčiny, za ktoré niesol zodpovednosť zamestnávateľ, v roku 2023 zistili v 15 prípadoch, čo predstavuje nárast o 6 prípadov oproti roku 2022. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v 10 prípadoch ŤUZ, čo predstavuje pokles o 1 prípad oproti roku

2022 a iné príčiny boli zistené v 28 prípadoch ŤUZ, kde bol oproti roku 2022 zaznamenaný nárast o 4 prípady. Bližšie informácie sú uvedené v tabuľke č. 10 tabuľkovej prílohy.

Najčastejšími príčinami vzniku RPÚ boli predovšetkým nedostatky osobných predpokladov na riadny výkon práce v čase úrazu (rôzne indispozície, nepozornosť a pod. 5 968 prípadov – 79,05 %) a používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti (401 prípadov – 5,31 %). Príčiny pri RPÚ, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ, boli v roku 2023 zistené v 453 prípadoch RPÚ, čo predstavuje pokles o 25 prípadov oproti roku 2022. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v 481 prípadoch RPÚ, čo predstavuje pokles o 4 prípady oproti roku 2022. Iné príčiny boli zistené v 6 616 prípadoch, kde bol oproti roku 2022 zaznamenaný ich pokles o 121 prípadov RPÚ. Bližšie informácie sú uvedené v tabuľke č. 13 tabuľkovej prílohy.

V roku 2023 bolo na Slovensku v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce evidovaných 390 hlásení chorôb z povolania. CHzP sú nahlasované klinikami pracovného lekárstva a evidenciu CHzP a ohrození CHzP vedie aj NIP. Bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku CHzP a ohrození CHzP vyšetrojú miestne príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva. Na vyšetrovaní bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku CHzP sa inšpektoráty práce podieľajú len na základe žiadosti miestne príslušného RÚVZ. Z tohto počtu v sledovanom roku inšpektoráty práce nevyšetrovali žiadnu CHzP ani ohrozenie CHzP, nakoľko neboli zo strany RÚVZ požiadané.

V roku 2023 sa nestala v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce žiadna závažná priemyselná havária.

8. SPOLUPRÁCA ORGÁNOV INŠPEKCIE PRÁCE

Inšpekcia práce v roku 2023 spolupracovala s viacerými orgánmi štátnej správy v oblastiach súvisiacich s vecnou pôsobnosťou týchto orgánov vykonávaním spoločných kontrol a vzájomnou výmenou informácií a údajov.

V oblasti BOZP roku 2023 prebiehali spoločné stretnutia a previerky jednotlivých IP s RÚVZ. Uskutočnilo sa 37 spoločných previerok. Spolupráca splnila svoj stanovený cieľ, spoločné porady majú stále veľký význam, umožňujú najmä operatívne konzultovať vzájomne sa prelínajúce oblasti pri výkone kontroly predpisov upravujúcich faktory pracovného prostredia. V roku 2023 bola vzájomná komunikácia realizovaná aj ad hoc, ak si to situácia vyžiadala elektronickou alebo telefonickou formou. Zameranie spoločných previerok bolo ponechané na vzájomnú dohodu príslušných inšpektorátov práce s regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva podľa aktuálnej potreby a možností, pričom aj voľba subjektov bola ponechaná na vzájomnú dohodu príslušných regionálnych úradov verejného zdravotníctva a inšpektorátov práce. Návrh konkrétnych prevádzok bol dohodnutý priebežne podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v regióne. Previerky boli zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov, kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kontrolu pracovného prostredia a podmienok prác na pracovisku, monitoring rizík na pracoviskách, technických zariadení, dohľad nad trhom, pracovnoprávne vzťahy a dodržiavanie ustanovení právnych predpisov v oblasti nelegálneho zamestnávania. V rámci výkonov bolo kontrolovaným subjektom

poskytnuté aj poradenstvo. Orgán verejného zdravotníctva sa zameriaval na kontroly zamerané na plnenie opatrení ÚVZ SR pri ohrození verejného zdravia, riešenie podnetov v súvislosti s ich nedodržiavaním, podávanie informácií v súvislosti s otázkami osôb, zamestnancov a zamestnávateľov. Začiatok previerok bol realizovaný spoločne oboma orgánmi, kontroly boli následne vykonané samostatne, vrátane prerokovania záverov, bol dohodnutý spôsob vzájomného informovania, konzultácie a poskytovanie výsledkov kontrol. Po ukončení previerok si zástupcovia oboch štátnych orgánov navzájom vymenili záznamy a protokoly.

V oblasti SLvD boli vykonávané kontroly na pozemných komunikáciách v spolupráci s PZ SR na základe dohody o spolupráci pri vykonávaní kontrol na pozemných komunikáciách, uzavretej medzi NIP a Ministerstvom vnútra SR. Spoločné cestné kontroly boli vykonané aj s okresnými riaditeľstvami PZ SR.

NIP zorganizoval v dňoch 29. 05. – 02. 06. 2023 vo VRS NIP Malá Lučivná špecializované vzdelávanie pre inšpektorov práce vykonávajúcich kontroly sociálnej legislatívy v doprave za účelom informovania o aktuálnych poznatkoch a zmenách v právnych predpisoch a ostatných predpisoch súvisiace so sociálnou legislatívou v doprave.

NIP zorganizoval v dňoch 28. 09. – 29. 09. 2023 vo VRS NIP Malá Lučivná kontrolnú akciu – kontrola s využitím zariadenia na diaľkovú detekciu za účasti príslušníkov oddelenia cestného dozoru a špeciálnych kontrol krajského dopravného inšpektorátu krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline a za účasti obchodného riaditeľa TDT s.r.o. a pracovnú poradu inšpektorov práce vykonávajúcich kontroly sociálnej legislatívy v doprave.

V oblasti PPV bola najužšia spolupráca so Sociálnou poisťovňou na výmenu informácií o mzdových nárokoch zamestnancov a s tým súvisiacich odvodov sociálneho poistenia. Na tieto účely sa využívala softvérová aplikácia SPIP. Spolupráca sa týkala aj efektívneho výberu subjektov na výkon inšpekcie práce v oblasti PPV. Osobitná spolupráca so Sociálnou poisťovňou prebiehala aj v oblasti kontroly dodržiavania zákazu NZ a v oblasti cezhraničnej spolupráce príslušných orgánov jednotlivých štátov EÚ pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb, a to v sprístupnení údajov o prihlásení fyzických osôb do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia vedeného Sociálnou poisťovňou a informácií o vystavených formulároch A1 týkajúcich sa vysielania do iných členských štátov EÚ.

Pri kontrole NZ fyzických osôb – občanov SR, občanov členských štátov EÚ a štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí vykonávali závislú prácu, bola v roku 2023 významná spolupráca s Policajným zborom Slovenskej republiky a jeho špecializovanými útvarmi. V tejto súvislosti sa orgány inšpekcie práce v spolupráci s príslušníkmi policajného zboru napríklad zapojili do rozsiahlych celoeurópskych akčných dní, ktoré boli vykonávané orgánmi činnými v trestnom konaní a boli zamerané na organizované zločinecké skupiny, ktoré páchajú trestnú činnosť obchodovania s ľuďmi. Tieto akčné dni sa uskutočnili v dňoch 8. až 15. mája 2023 so zameraním na obchodovanie s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania, núteného zobrať a nútenej kriminality a v dňoch 10. až 17. júna 2023 za účelom preverenia pracovného vykorisťovania. Spolupráca s príslušnými oddeleniami Policajného zboru je dôležitá aj v prípadoch marenia výkonu kontrol zo strany zamestnancov, ako aj zamestnávateľov napríklad v prípadoch nepredloženia preukazu totožnosti inšpektorom práce alebo inej nespolupráce.

Inšpekcia práce spolupracuje aj so živnostenskými úradmi a s Finančnou správou. Spolupráca s Finančnou správou sa napríklad týkala spoločnej súčinnostnej akcie uskutočnenej v mesiaci október 2023 zameranej na výkon závislej práce mimo rámca pracovnoprávných vzťahov v prípadoch tzv. falošných živností.

V roku 2023 orgány inšpekcie práce spolupracovali aj s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, resp. s jednotlivými ÚPSVR pri výmene údajov o zistených prípadoch nelegálneho zamestnávania na účely poskytovania údajov o uložení pokuty za porušenie zákazu NZ subjektom, ktoré sú žiadateľmi o štátnu pomoc realizovanú prostredníctvom ÚPSVR, ako aj pri vzájomnej výmene údajov o vyslaných zamestnancoch oznámených NIP a o štátnych príslušníkoch tretích krajín zamestnávaných na území SR, ktorými disponuje ÚPSVR.

V rámci spolupráce s ELA boli organizované výkony spoločných a zosúladených inšpekcií práce v Maďarsku, Holandsku, ako aj v Českej republike a Francúzsku a tiež rôzne typy workshopov a stretnutí s cieľom zlepšovania cezhraničnej spolupráce a výmeny informácií členských štátov ohľadom rôznych aspektov týkajúcich sa problematiky vysielania zamestnancov a nelegálnej práce, ako napríklad plenárne stretnutia platformy nedeklarovanej práce, workshopy na témy výziev súvisiacich s vysielaním zamestnancov v oblasti stavebného sektora, pracovných stretnutí týkajúcich sa fenoménu falošných živností, ale aj workshopy venované problematike pracovného vykorisťovania (za spoluúčasti s CEPOL). Aktivity sa sústredili aj na technické aspekty cezhraničnej spolupráce, a to prostredníctvom projektu IMI-PROVE (zlepšovanie administratívnej spolupráce, ktorá je vykonávaná prostredníctvom Informačného systému o vnútornom trhu – IMI systém), workshopov týkajúcich sa umelej inteligencie a algoritmov analýzy rizík so zohľadnením chýb a etických otázok, workshopov venovaných falšovaniu dokumentov a stretnutí sústredených na zdieľanie skúseností so systémami oznamovania vyslania zamestnancov vo vybraných členských štátoch (Česko, Maďarsko, Slovensko a Poľsko).

Spoluprácu s kompetentnými orgánmi členských štátov EÚ zabezpečoval NIP aj prostredníctvom IMI systému. NIP riešil spolu 365 žiadostí, z toho bolo vybavených 351 žiadostí doručených prostredníctvom IMI na NIP z iných členských štátov Európskej únie a 14 žiadostí, zaslaných NIP vecne príslušným orgánom v EÚ. Najviac žiadostí zaslalo Rakúsko (79,19 %), NIP zaslal najviac žiadostí Nemecku (35,71 %).

Ďalšie informácie o zahraničnej spolupráci sú uvedené v prílohe č. 7 textovej prílohy tejto správy.

9. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V SR A OPATRENIA DOZORNÉHO ORGÁNU NA ZLEPŠENIE STAVU

9.1. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V OBLASTI BOZP

Na základe vykonaných inšpekcií práce v roku 2023 je možné konštatovať, že nie všetky kontrolované subjekty rešpektujú zákonom stanovené právne a ostatné predpisy v oblasti BOZP. Kontrolami bol získaný relevantný pohľad na plnenie povinností zamestnávateľov v oblasti BOZP.

Stav ochrany práce u zamestnávateľov stále nemožno hodnotiť ako uspokojivý, pozitívny vývoj je najmä u väčších výrobných firiem, prípadne u firiem so zahraničným investorom, ktorí kladú veľký dôraz na BOZP a ich podnikový štandard je často preberaný z materských

firiem so sídlom v zahraničí. Vo veľkých subjektoch je snaha zapájať zamestnancov do riešenia problematiky BOZP, najmä v súvislosti s posudzovaním rizík. V týchto firmách je aj postavenie bezpečnostného technika na vyššej pozícii v štruktúre riadenia samotnej firmy. Naopak, u malých zamestnávateľov sú povinnosti vyplývajúce z právnych predpisov na zaistenie BOZP zabezpečované skôr formálne.

V oblasti BOZP je neustále čo zlepšovať a v tejto súvislosti je potrebné zvýšiť predovšetkým vykonávanie prevencie a počtu inšpekcií práce v rizikových sektoroch, v ktorých najčastejšie dochádza k vzniku pracovných úrazov a závažných pracovných úrazov. Významným je fakt, že v roku 2023 bol zaznamenaný pokles smrteľných pracovných úrazov v porovnaní s rokom 2022.

Značný vplyv na stav BOZP u zamestnávateľov má samotná činnosť BTS vykonávaná dodávateľským spôsobom, ktorej úroveň rozdielna. BTS často nepracujú v súlade s legislatívou v oblasti BOZP a nedostatky sa prejavujú najmä v oblasti posudzovania rizík pri všetkých činnostiach vykonávaných u zamestnávateľov. Uvedený stav poukazuje na nedostatky v práci bezpečnostných technikov, vo vykonávaní pravidelných kontrol na pracoviskách z ich strany, ako aj v aktívnom prístupe k riešeniu problémov v spolupráci so zamestnávateľmi.

Výsledky kontrol poukazujú na to, že štruktúra zistených nedostatkov sa oproti nedostatkom zisteným v predchádzajúcich rokoch príliš nezmenila. Naďalej sú u kontrolovaných subjektoch zisťované závažné nedostatky aj napriek priebežnému výkonu inšpekcie práce v predmetných oblastiach.

Tieto nedostatky poukazujú na nesprávnu organizáciu práce zamestnávateľov a neplnenie si povinností zo strany zamestnávateľov, ako aj zamestnancov. Je možné konštatovať, že u väčšiny zamestnávateľov stále pretrváva absencia systematického prístupu v riešení problematiky BOZP.

Na základe poznatkov z výkonov inšpekcie práce a predovšetkým z analýzy nedostatkov v kontrolovaných oblastiach je pre zlepšenie stavu ochrany práce potrebné naďalej klásť veľký dôraz najmä na kontrolnú činnosť zamestnávateľa, ako aj na poradenskú činnosť inšpektorov práce priamo v kontrolovaných subjektoch a pokračovanie v ďalších informačných aktivitách.

9.2. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V OBLASTI TRHOVÉHO DOHĽADU

Najčastejšie zistené nedostatky súviseli s dokumentáciou k určeným výrobkom.

Zisťovať, či určené výrobky sprístupňované alebo uvádzané na trh spĺňajú požiadavky európskych smerníc, transponujúcich nariadení vlády a ostatných určených predpisov, vrátane harmonizovaných a iných technických noriem, je dôležitou činnosťou, ktorá môže mať dosah nad celou množinou jednotlivých výrobkov na trhu naraz.

IP sa venujú problematike dohľadu nad trhom aj pri kolaudačných konaniach a konaniach o zmene v užívaní stavieb, kde kontrolujú tak formálne, ako aj technické požiadavky vzťahujúce sa na jednotlivé typy určených výrobkov. Na kolaudačných konaniach je možnosť venovať zvýšenú pozornosť uvádzaniu určených výrobkov na trh práve v čase ich uvádzania do prevádzky. Na základe zistení inšpektorátov práce následne výrobcovia uvedených určených výrobkov odstraňujú zistené nezhody na určených výrobkoch.

Súčasťou výkonov dohľadu nad trhom je aj dohľad nad určenými výrobkami uvádzanými na trh a do prevádzky a na výkon dohľadu pred prepustením dovážaného určeného výrobku do navrhovaného colného režimu za spolupráce s colným orgánom. Cieľom týchto výkonov je zabezpečiť, aby dovážané určené výrobky pred uvedením na trh spĺňali požiadavky ustanovené v technických predpisoch z oblasti posudzovania zhody.

9.3. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V OBLASTI PPV

Pri hodnotení stavu ochrany práce v roku 2023 možno konštatovať mierny pokles zistených prípadov porušenia predpisov v oblasti PPV oproti predchádzajúcemu kalendárnemu roku. Orgány inšpekcie práce reagovali v roku 2023 na aktuálne legislatívne zmeny v oblasti PPV, súvisiace predovšetkým so zavedením opatrení na zlepšenie transparentnosti a predvídateľnosti pracovných podmienok zamestnancov. Vysoký počet doručených podaní v roku 2023 v oblasti PPV a vysoký počet zistených nedostatkov v tejto oblasti potvrdzuje, že stav dodržiavania predpisov v oblasti PPV aj naďalej nie je možné hodnotiť pozitívne a považovať ho za vyhovujúci.

Positívny význam vykonávania previerok v oblasti PPV je však možné vidieť na množstve prípadov, pri ktorých zistené porušenia povinností zamestnávateľských subjektov boli odstránené obratom po vykonaní inšpekcie práce, najneskôr po uložení sankcie za zistené nedodržanie pracovnoprávných predpisov.

IP z kapacitných dôvodov aj v roku 2023 zamerali svoju pozornosť najmä na subjekty s nižším počtom zamestnancov, subjekty zamestnávajúce zamestnancov na kratší pracovný čas, u ktorých vzniká podozrenie na tzv. poddeklarovanú prácu, a na zamestnávateľov s vyšším počtom zamestnancov vykonávajúcich prácu na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

Vychádzajúc z uvedeného stavu v oblasti PPV tak orgány inšpekcie práce v budúcom období zamerajú zvýšenú pozornosť najmä na elimináciu podvodného konania zamestnávateľov, spočívajúceho v pozmeňovaní evidencie pracovného času a súvisiaceho zúčtovania mzdových nárokov zamestnancov, ktoré možno označiť za vysoko sofistikovaný spôsob porušovania povinností vyplývajúcich z PPV zamestnancov. Zvýšenie efektivity výkonu inšpekcie práce pri odhaľovaní tzv. poddeklarovanej práce a súvisiacich podozrení na spáchanie trestného činu krátenia dane a odvodov je možné dosiahnuť vyšším podielom súčinnostných kontrol vykonávaných s orgánmi finančnej správy, a v odôvodnených prípadoch aj s orgánmi činnými v trestnom konaní.

9.4. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V SR V OBLASTI NZ

Pri hodnotení stavu ochrany práce v roku 2023 možno konštatovať pokles zistených prípadov porušenia zákazu NZ. V roku 2023 bolo možné tiež pozorovať mierny pokles počtu odhalených nelegálne zamestnávajúcich subjektov oproti roku 2022. Na predmetnom poklese sa nepochybne podpísalo zmiernenie skutkovej podstaty nelegálneho zamestnávania spočívajúceho v oneskorenom prihlásení zamestnancov do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia Sociálnej poisťovne od 1. januára 2018, legislatívne zmeny súvisiace s legalizáciou pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín počas krízovej situácie spôsobenej ochorením COVID-19, ale najvýraznejšie práve legislatívne zmeny súvisiace s legalizáciou pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín počas krízovej situácie spôsobenej ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny.

Situácia spôsobená ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny mala celospoločenský dosah a nepochybne vplývala aj na výsledky činnosti príslušných kontrolných orgánov v danom období, čo sa prejavilo v nízkom počte štátnych príslušníkov tretích krajín, vo vzťahu ku ktorým došlo k porušovaniu zákazu nelegálneho zamestnávania, najmä nelegálneho zamestnávania spočívajúceho v absentujúcom právnom statuse, ktorý by štátnych príslušníkov tretej krajiny oprávňoval vykonávať na území Slovenskej republiky prácu. Uvedené bolo nerozlučne spojené s poskytovaním tzv. dočasného útočiska.

V roku 2023 sa inšpektoráty práce naďalej stretávali s pomerne novým trendom v nelegálnom zamestnávaní, a to s nelegálnym zamestnávaním štátnych príslušníkov tretích krajín na základe povolení na pobyt za účelom podnikania, ktorí však vykonávajú závislú prácu. Predpokladáme, že je to práve tento fenomén tzv. falošných živností, ktorý sa nielenže podieľa na výraznom poklese počtu štátnych príslušníkov tretích krajín vykonávajúcich prácu v klasických pracovnoprávných vzťahoch, ale aj na poklese zistených prípadov nelegálneho zamestnávania. V tejto súvislosti, s ohľadom na vysokú náročnosť kontrol a následného preukazovania týchto prípadov tiež možno odporúčať prijatie takých legislatívnych opatrení, ktoré dostatočne odradia páchatel'ov tohto protiprávneho konania a zároveň zakotvenie nástrojov, ktoré posilnia pozíciu kontrolných orgánov pri jeho následnom preukazovaní.

9.5. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V OBLASTI SLvD

Na základe poznatkov z výsledkov z vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení predpisov na zaistenie dodržiavania BOZP a pracovných podmienok zamestnancov v cestnej doprave možno konštatovať, že trvalé zaradenie úlohy zameranej na kontrolu SLvD u zamestnávateľov a na pozemných komunikáciách do plánu úloh je správne a je potrebné v nej pokračovať aj v ďalšom období. Vyplýva to predovšetkým z počtu zistených nedostatkov a tiež zo zistení o nedostatočných znalostiach predpisov súvisiacich so zaistením BOZP vo všetkých subjektoch, ktoré majú v predmete činnosti dopravnú činnosť alebo vykonávajú túto činnosť v súvislosti s iným podnikaním. Dosiahnutá úroveň bezpečnosti je určovaná na základe ukazovateľa nehodovosti. Snahou EÚ, ako aj všetkých kontrolných orgánov vykonávajúcich kontroly v doprave, je znížiť neúmerný počet smrteľných následkov dopravných nehôd, čomu výrazne napomáha aj kontrolná činnosť inšpekcie práce na Slovensku.

TEXTOVÁ PRÍLOHA
K
SPRÁVE O STAVE OCHRANY PRÁCE A O ČINNOSTI
NÁRODNÉHO INŠPEKTORÁTU PRÁCE
ZA ROK 2023

PERSONÁLNE ÚDAJE

Prehľad počtu zamestnancov sústavy inšpekcie práce a počet inšpektorov práce vrátane riaditeľov inšpektorov práce (RIP), vedúcich oddelenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, oddelenia pracovnoprávných vzťahov, oddelenia dopravy a inšpektorov práce – uchádzačov a počet žien – inšpektoriek práce (k 31. 12. 2023) uvádzajú nasledovné tabuľky:

STAV ZAMESTNANCOV K 31. 12. 2023

Organizačná jednotka	Počet zamestnancov	
	celkový	z toho žien
NIP	59	41
IP Bratislava	49	31
IP Trnava	45	30
IP Trenčín	50	30
IP Banská Bystrica	54	26
IP Žilina	52	28
IP Nitra	57	31
IP Prešov	49	24
IP Košice	56	37
Spolu	471	278

POČET INŠPEKTOROV PRÁCE K 31. 12. 2023

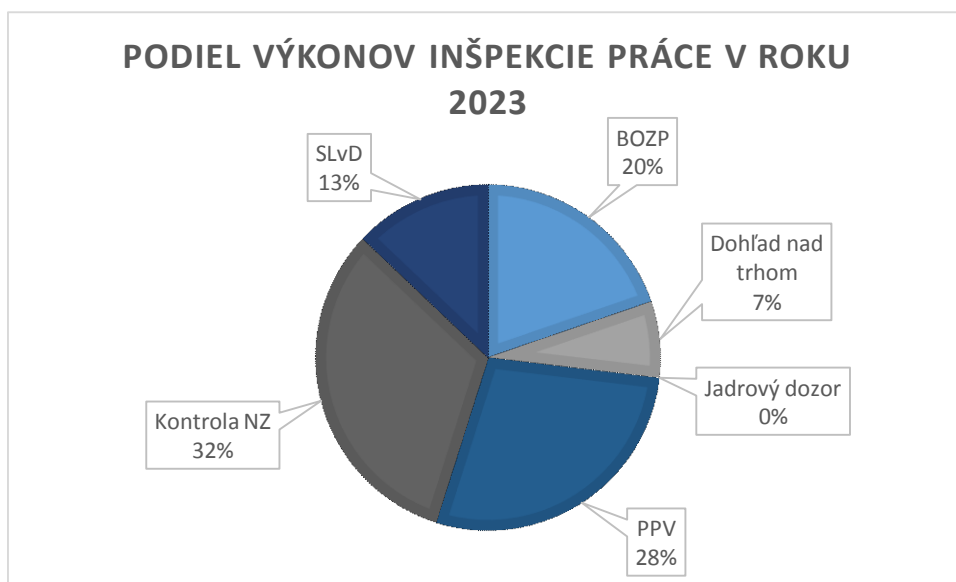
Organizačná jednotka	Počet inšpektorov práce			
	RIP + VO	IP uchádzači	celkom	z toho ženy
IP Bratislava	3	1	33	17
IP Trnava	3	0	33	20
IP Trenčín	3	4	35	18
IP Banská Bystrica	4	2	39	14
IP Žilina	4	3	39	22
IP Nitra	3	0	38	16
IP Prešov	3	0	35	13
IP Košice	3	1	39	19
Spolu	26	11	291	139

Činnosť orgánov inšpekcie práce zabezpečovalo v roku 2023 a NIP a na ôsmich IP práce spolu 471 zamestnancov. Odborné dozorné úlohy realizovalo celkom 291 inšpektorov práce.

VÝKONY

V roku 2023 bolo zrealizovaných celkovo 57 348 výkonov inšpekcie práce, čo predstavuje o 5,65 % vyšší počet ako v prechádzajúcom kalendárnom roku 2022. Bližšie informácie o počte a jednotlivých druhoch výkonov sú v tabuľke č. 2 tabuľkovej prílohy k tejto správe.

Z celkového počtu výkonov bolo najviac výkonov v oblasti NZ, kde bolo zrealizovaných celkovo 18 465 výkonov (o 6,48 % viac ako v roku 2022). Druhou najpočetnejšou skupinou v rámci výkonov inšpekcie práce bola kontrola v oblasti PPV, v ktorej bolo vykonaných 16 048 výkonov inšpekcie práce. V oblasti BOZP bolo zrealizovaných celkovo 11 324 výkonov (o 16,39 % viac ako v roku 2022). Počet výkonov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave bol 7 411. V oblasti dohľadu nad trhom bolo zrealizovaných celkovo 4 079 výkonov a v oblasti jadrového dozoru 21 výkonov inšpekcie práce.

PORADENSKÁ ČINNOSŤ

Poradenstvo bolo inšpektorátmi práce v roku 2023 poskytované zamestnávateľom, zamestnancom a tiež aj fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi, v rozsahu základných odborných informácií a rád o spôsoboch, ako najúčinnnejšie dodržiavať predpisy podliehajúce dozoru inšpekcie práce.

Poradenstvo bolo poskytované telefonicky, písomne (listinne aj elektronicky), osobne pri výkonoch inšpekcie práce na pracoviskách zamestnávateľov a na inšpektorátoch práce, pri kolaudáciách a pri vyšetrovaní pracovných úrazov.

V roku 2023 bolo poskytnutých 6 837 poradenstiev na základe žiadostí, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom (6 519) predstavuje medziročný nárast poskytnutého poradenstva o 4,88 %.

Najviac žiadostí o poradenstvo bolo doručených prostredníctvom aplikácie na webovej stránke NIP, a to 4 123 žiadostí.

Z hľadiska tematických oblastí, v ktorých orgány inšpekcie práce poskytli poradenstvo v roku 2023, bol prejavovaný záujem o problematiku BOZP v počte 1 013 poskytnutých poradenstiev (o 31,90 % viac ako v roku 2022, kedy bolo poskytnutých 768 poradenstiev). IP poskytli 11 poradenstiev k problematike trhového dohľadu.

Tradične najväčší záujem o poradenstvo je v problematike PPV, čo potvrdil aj vývoj v roku 2023. IP v tomto kalendárnom roku poskytli 5 667 poradenstiev, čo je v porovnaní s rokom 2022 (5 579) mierne zvýšenie o 1,58 %.

Poradenstvo v oblasti NZ bolo poskytnuté v 57 prípadoch, čo je oproti roku 2022 (55) tiež mierny nárast, a to o 3,64 %.

Znížený záujem o poskytnutie poradenstva bol zaznamenaný v problematike sociálnej legislatívy v doprave, a to o 19,82 % zo 111 vybavených žiadostí v roku 2022 na 89 poskytnutých poradenstiev v roku 2023.

V oblasti BOZP bol záujem o informácie k problematikám pracovných úrazov, zdravotnej a odbornej spôsobilosti zamestnancov, kontrolnej činnosti zamestnávateľa, bezpečnosti na pracovisku, poskytovaniu osobných ochranných pracovných prostriedkov, oboznamovania s predpismi na zaistenie BOZP, ochrany poskytovanej osobitným skupinám zamestnancov (zamestnanci so zdravotným znevýhodnením, tehotné ženy a mladiství) a k problematike bezpečnostnotechnickej služby.

V oblasti PPV prevládali témy pracovného času, dovolenky, prekážok v práci, skončenia pracovného pomeru, miezd a mzdových nárokov, zabezpečovania stravovania, poskytovania cestovných náhrad, zamestnávania v pracovnoprávnom vzťahu založenom na základe niektorej z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

Spoločnou témou pre oblasti BOZP a PPV boli otázky týkajúce sa možnosti vedenia povinných evidencií a dokumentácie v elektronickej forme a otázka relevantného zaručeného elektronického podpisovania.

POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ

NIP ako povinná osoba v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. zaevidoval v roku 2023 celkom 50 žiadostí o sprístupnenie informácie.

Žiadosti boli vybavené v zákonom stanovenej lehote a zákonnými spôsobmi nasledovne:

- informácia sprístupnená v plnom rozsahu – 29
- vydané rozhodnutie o nesprístupnení alebo čiastočnom nesprístupnení informácie – 11
- žiadosť postúpená na iný orgán alebo IP (aj čiastočne) – 20
- žiadosť, kde NIP nie je povinnou osobou (žiadosť zaslaná len na vedomie) – 3
- žiadosť, ktorá nebola v zmysle zákona o slobode informácií/odvolanie, ktoré nebolo odvolaním – 5

Podané žiadosti sa týkali najmä informácií súvisiacich s výkonom inšpekcie práce, resp. jej výsledkom, štatistickými údajmi o porušení povinností najmä v oblasti NZ, diskriminácie, v oblasti BOZP a PPV, vnútorných predpisov, štatistických údajov a prehľadov, alebo informácií nachádzajúcich sa v správach NIP o činnosti inšpekcie práce. Ďalším okruhom boli žiadosti o informácie týkajúce sa hospodárenia a činnosti NIP a IP.

Žiadateľom boli sprístupnené informácie nimi požadovaným spôsobom, prevažne e-mailom, prípadne zaslaním do elektronickej schránky alebo prostredníctvom DMS.

Za sledované obdobie boli doručené žiadosti o sprístupnenie informácie riešené nasledovne:

- 20 žiadostí bolo postúpených na miestne príslušné IP, z toho 4 žiadosti na všetky IP,
- 11 žiadostí bolo riešených súčasne viacerými spôsobmi, t. j. časť požadovaných informácií NIP sprístupnil a ďalšia časť informácie nebola sprístupnená, pretože išlo o osobné údaje, resp. informácie zasahujúce do oblasti ochrany osobnosti, ktoré podľa zákona o slobode informácií nemožno sprístupniť, resp. časť informácií sprístupnil NIP a v ďalšej časti bola žiadosť postúpená na príslušný IP,
- 2 žiadosti boli vybavené rozhodnutím o nesprístupnení informácie, ktorou NIP nedisponoval.
- 2 žiadosti boli zaslané na NIP len na vedomie, vybavil ich príslušný IP,
- 3 žiadosti aj napriek tomu, že boli zaevidované ako žiadosť o sprístupnenie informácie podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám, boli podľa jej obsahu vyhodnotené ako žiadosť o vyjadrenie, resp. stanovisko, a preto bola postúpená na vecne príslušný odborný útvar NIP.

Traja žiadatelia boli písomne vyzvaní, aby doplnili podanú žiadosť, v dvoch prípadoch bola žiadosť odložená z dôvodu, že žiadateľ nedoplnil požadované údaje.

Jedna žiadosť bola po telefonickej konzultácii vzatá späť z dôvodu, že NIP nebola povinnou osobou.

V roku 2023 nebolo podané žiadne odvolanie proti rozhodnutiu NIP o nesprístupnení, resp. o čiastočnom nesprístupnení informácie.

Proti jednému rozhodnutiu IP o čiastočnom nesprístupnení informácií podal žiadateľ odvolanie, o ktorom rozhodol NIP ako odvolací orgán, rozhodnutie IP bolo potvrdené.

Po posúdení doručených podaní boli viaceré vyhodnotené ako žiadosť o vyjadrenie, stanovisko, či poradenstvo aj napriek tomu, že boli označené ako žiadosť o sprístupnenie informácií. Tieto boli odstúpené na vecne príslušný odborný útvar NIP (odbor PPV alebo BOZP), o čom bol zároveň informovaný aj autor podania, resp. žiadateľ.

Z obsahu žiadostí podaných na IP vyplýva, že žiadatelia opakovane požadovali prevažne sprístupnenie informácií týkajúcich sa podaných podnetov na výkon inšpekcie práce a výsledkov inšpekcie práce, dokladov, či písomností nachádzajúcich sa v spisoch z výkonov inšpekcie práce, ako aj výsledky rozhodovacej činnosti IP.

Žiadateľmi boli fyzické aj právnické osoby, neziskové organizácie, advokátske kancelárie a advokáti alebo stavovské organizácie.

Po posúdení všetkých prehľadov o vybavovaní žiadostí o sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. za rok 2023 je možné konštatovať, že v sledovanom období je u niektorých IP zaznamenaný pomerne výrazný rozdiel v počte podaných žiadostí (v počte žiadostí na NIP je nárast, počet žiadostí na IP Bratislava a IP Nitra mierny nárast, IP Trnava a IP Trenčín, IP Košice a IP Prešov – mierny pokles, IP Žilina výrazný nárast. Na IP Banská Bystrica pretrvávajú rovnaký počet žiadostí).

MEDIÁLNA ČINNOSŤ NIP

Základom činnosti NIP v mediálnej oblasti bola v roku 2023 predovšetkým spolupráca s redakciami televízií, rozhlasových staníc, denníkov a internetových portálov. Vo väčšine prípadov išlo o informácie týkajúce sa výkonu inšpekcie práce, resp. jej výsledkov, či o stanoviská k aktuálnym problémom súvisiacim s inšpekciou práce. V uplynulom roku dominovali predovšetkým otázky týkajúce sa zmien v zákone č. 311/2001 Z. z., resp. v zákone č. 82/2005 Z. z., pracovnoprávných problémov vo vzťahu k práci formou tzv. home office, ale tiež otázky v súvislosti s nevyplácaním odmien zamestnancom, odhaľovaní tzv. „falošných živností“, spoločných kontrol v rámci cestnej dopravy a poskytovania dovolenky. Jednou z významných mediálnych udalostí bol tiež konflikt bývalého zamestnanca NIP v čase jeho osobného voľna s poslancom parlamentu SR počas predvolebného mítingu politickej strany. Vo viacerých prípadoch NIP poskytol súčinnosť Tlačovému odboru Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorý sa následne priamo vyjadril k niektorým mimoriadne medializovaným témam.

Počas roka 2023 Národný inšpektorát práce prostredníctvom svojho hovorca zabezpečil celkom 58 výstupov pre médiá. Informácie boli poskytované predovšetkým elektronickou formou (celkom 45 prípadov), telefonicky (2 prípady), v piatich prípadoch formou tlačovej správy a osemkrát osobne podaným stanoviskom pre televízie, resp. osobnou účasťou v televíznej resp. v rozhlasovej relácii alebo zaslaním videa alebo zvukovej nahrávky pre redakcie. Inšpektoráty práce mali v roku 2023 celkom 19 mediálnych výstupov.

NIP aj v roku 2023 naďalej pokračoval v zabezpečovaní publikovania príspevkov svojich zamestnancov v odborných časopisoch Bezpečná práca a Bezpečnosť práce v praxi. Časopis Bezpečnosť práce v praxi už dlhodobo poskytuje zástupcom inšpekcie práce priestor na prezentáciu aktuálnych tém z oblasti BOZP a ochrany práce predovšetkým v rubrike Novinky národného kontaktného miesta EU-OSHA v SR.

NIP zverejňoval rôzne aktuálne príspevky, články a publikácie prostredníctvom svojho webového sídla a profilu inšpekcie práce na sociálnej sieti Facebook s cieľom prispieť k lepšej orientácii občanov v oblasti BOZP a v pracovnom práve, v oblasti pracovných podmienok na Slovensku aj v členských štátoch Európskej únie. Okrem toho Národný inšpektorát práce začal s prípravou krátkych video príspevkov na aktuálne témy z oblasti BOZP i PPV a ich zverejňovaním na sociálnych sieťach. Jednak na sieti Facebook, ale aj prostredníctvom vlastného Youtube kanálu, resp. prostredníctvom prepojenia týchto kanálov s webovým sídlom inšpekcie práce. V roku 2023 začal Národný inšpektorát práce využívať aj sociálnu sieť Instagram s cieľom osloviť mladšiu populáciu.

Za rok 2023 publikoval Národný inšpektorát práce na sieti Facebook celkom 135 príspevkov s celkovým dosahom 114,1 tis. ľudí, pričom profil inšpekcie práce pravidelne sleduje viac ako 3 700 ľudí, z toho 52% žien a 48% mužov.

Osvetové aktivity NIP ale tiež jednotlivých inšpektorátov práce sa v roku 2023 sústredili taktiež na propagáciu Svetového dňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorým je každoročne 28. apríl. Tieto aktivity boli podporované aj sociálnymi partnermi. Zástupcovia Národného kontaktného miesta pre spoluprácu s EU-OSHA pokračovali v propagácii dobiehajúcej kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ a prípravách na novú kampaň s názvom „Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe“, ktorá je realizovaná v rozpätí rokov 2023 – 2025.

NIP organizoval v roku 2023 v rámci kampane Zdravé pracoviská päť odborných podujatí v Košiciach, Bratislave, Žiline a Vysokých Tatrách spolu pre takmer 500 účastníkov z radov odbornej verejnosti, bezpečnostných technikov a zástupcov orgánov štátnej správy. Niektoré z týchto podujatí sa konali hybridnou formou, čo znamená, že okrem účastníkov priamo v mieste konania sa mali možnosť zúčastniť aktivity aj diváci prostredníctvom online platformy. V máji 2023 sa NIP taktiež zapojil do podujatia „Deň Európy“, ktoré bolo v Košiciach organizované Kanceláriou Európskeho parlamentu na Slovensku a Zastúpením Európskej komisie na Slovensku. NIP prispel k šíreniu osvedy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a posolstva EU-OSHA.

Súčasťou cieľov v danej oblasti je dosiahnuť pozitívne vnímanie inšpekcie práce, medializovať, popularizovať a propagovať význam a činnosť inšpekcie práce, spolupracovať na výskume a celoživotnom vzdelávaní v oblasti ochrany práce, ale aj rozvíjať spoluprácu odborných skupín na úrovni tripartity a zohľadňovať výsledky ich činnosti v aktivitách inšpekcie práce.

SŤAŽNOSTI A PODANIA

SŤAŽNOSTI

NIP v hodnotenom období prijal 4 sťažností, čo predstavuje oproti 17 sťažnostiam prijatých v roku 2022 pokles o 76,47 %. Z roku 2022 bola prenesená 1 sťažnosť.

V kontexte s uvedeným teda NIP v roku 2023 konal celkom a vybavil v počte 5 sťažností, čo predstavuje oproti 17 sťažnostiam pokles o 70,59 %.

Z vyššie uvedeného (celkového) počtu sťažností za rok 2023 nebola k 31. 12. 2023 evidovaná ako nevybavená žiadna sťažnosť.

NIP v roku v roku 2023 v 4 prípadoch postúpil sťažnosť na vybavenie vecne príslušnému orgánu verejnej správy, v roku 2022 bolo takto postúpených 8 sťažností, čo v roku 2023 predstavuje pokles o 50%.

V roku 2023 prešetril NIP 1 sťažnosť, čo je pokles oproti roku 2022, keď boli prešetrené 2 sťažností, o 50%.

V roku 2023 nebola žiadna sťažnosť odložená podľa zákona o sťažnostiach oproti 6 odloženým sťažnostiam v roku 2022.

V roku 2023 bola sťažnosť prešetrovaná NIP neopodstatnená, čo je rovnaký počet ako v roku 2022. NIP neprijal v roku 2023 žiadnu opakovanú sťažnosť.

Z písomných podkladov, ktoré k vypracovaniu správy za rok 2023 predložili IP, je zrejmé, že tieto v hodnotenom období prijali 18 sťažností, čo predstavuje oproti 17 sťažnostiam prijatým za rok 2022 nárast o 5,88 %. Po započítaní sťažností prijatých v roku 2022, avšak vybavených v roku 2023 (1 sťažnosť), konali inšpektoráty práce v roku 2023 celkom v 19 sťažnostiach, čo predstavuje k 20 sťažnostiam z roku 2022 pokles o 5 %. Inšpektoráty práce vybavili v roku 2023 celkom 16 sťažností, čo je pokles o 15,79 % oproti roku 2022, keď ich bolo vybavených 19. K 31. 12. 2023 neboli na inšpektorátoch práce vybavené 3 sťažnosti.

Inšpektoráty práce odložili v roku 2023 celkovo 2 sťažností, a to v 1 prípade z dôvodu, že sťažnosť bola podaná elektronickou poštou a do 5 pracovných dní od jej doručenia neboli potvrdené podpisom sťažovateľa, a v jednom prípade z dôvodu, že sťažnosť sa týka inej osoby, než ktorá ju podala, a nebolo priložené splnomocnenie. V roku 2023 odložili 2 sťažnosti, čo je pri 3 odloženým sťažnostiach v roku 2022 pokles o 33,33%.

V roku 2023 bolo prešetrovaných 14 sťažností (aj 1 sťažnosť z roku 2022), z ktorých boli 2 vyhodnotené ako opodstatnené oproti 1 opodstatnenej z roku 2022, čo je nárast o 100 %. Inšpektoráty práce v roku 2023 vyhodnotili 12 sťažností ako neopodstatnených, čo je pokles o 14,29 % oproti v roku 2022 (14 sťažností).

PODANIA

Inšpektorát práce	Počet podaní a podnetov v roku 2023	Percentuálny podiel	Z toho opodstatnené/ percentuálny podiel	Z toho neopodstatnené/ percentuálny podiel	Ostatné /percentuálny podiel
IP Bratislava	2462	35,05 %	100/4,06 %	62/2,52 %	2300/ 93,42 %
IP Banská Bystrica	636	9,05 %	107/16,82 %	51/8,02 %	478/75,16 %
IP Košice	233	3,32 %	96/41,20 %	105/45,06 %	32/13,74 %
IP Nitra	895	12,74 %	177/19,78 %	211/23,58 %	507/56,64 %
IP Prešov	862	12,27 %	94/10,90 %	101/11,72 %	667/77,38 %
IP Trenčín	632	9,00 %	97/15,35 %	154/24,37 %	381/60,28 %
IP Trnava	599	8,53 %	112/18,70 %	145/24,20 %	342/57,10 %
IP Žilina	705	10,04 %	79/11,21 %	113/16,03 %	513/72,76 %
SPOLU	7024	100 %	862/12,27 %	942/13,41 %	5220/74,32 %

Poznámka: Stĺpec „Ostatné“ zahŕňa podania a podnety postúpené inému IP, inému orgánu, vybavené v rámci poradenstva, založené a/a, zaradené do plánu úloh, marenie výkonu inšpekcie práce, nevykonaná inšpekcia práce, vybavené inak.

PRÍPRAVA PREDPISOV A TECHNICKÁ NORMALIZÁCIA

V oblasti BOZP sa v roku 2023 NIP podieľal na pripomienkovaní návrhu:

- vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 99/2016 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci v znení neskorších predpisov,
- vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o podrobnostiach o ochrane zdravia pred psychickou pracovnou záťažou,
- vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

Orgány inšpekcie práce spolupracovali s vecne príslušnými orgánmi členských štátov Európskej únie.

V rámci spolupráce s inšpekciou práce Českej republiky sa 27. – 28. apríla 2023 zástupcovia slovenskej inšpekcie práce zúčastnili na pracovnom stretnutí so zástupcami Výskumného ústavu bezpečnosti práce (ďalej VÚBP) Českej republiky, ktoré sa konalo v Prahe. Obsahom spoločného pracovného stretnutia boli predovšetkým projekty, v ktorých je zapojený VÚBP na zabezpečenie realizácie vzdelávania v oblasti BOZP a využívanie virtuálnej reality v oblasti vzdelávania.

V rámci slovenského predsedníctva krajín V4 NIP zorganizoval v Košiciach v dňoch 18. a 19. mája 2023 zasadnutie krajín V4, členov SLIC. Stretnutie bolo zamerané na aktuálne otázky ochrany práce a výzvy pre orgány inšpekcie práce, t. j. moderné stimuly v oblasti BOZP na zlepšenie pracovných podmienok a konkurencieschopnosti a diskusiu na témy digitalizácia a robotika, pracovná úrazovosť (aj v súvislosti s telepracou a home office).

V rámci spolupráce s ELA sa inšpektori práce v priebehu roka zúčastnili na spoločných cezhraničných kontrolných akciách, ktoré boli organizované v Maďarsku, Českej republike a Rakúsku a boli zamerané na kontrolu nelegálneho zamestnávania a vysielanie zamestnancov.

Spolupráca s holandským inšpektorátom práce v súvislosti s výkonom kontroly slovenského zamestnávateľa v Holandsku.

Koordinované cestné kontroly s kontrolnými orgánmi iných členských štátov na území Slovenskej republiky sa uskutočnili v Žilinskom, Banskobystrickom, Prešovskom, Bratislavskom a Trnavskom kraji. Na uvedených kontrolách sa zúčastnili inšpektori práce zo Slovenska, experti na dopravnú legislatívu z príslušných ministerstiev Albánska, Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory, Severného Macedónska, Srbska a Gruzínska, zástupkyňa Dopravného spoločenstva, dopravní policajti z Českej republiky, zástupcovia Glównego Inspektoratu Transportu Drogowego z Poľska, zamestnanci Maďarského dopravného úradu Ministerstva inovácií a technológií, zástupcovia oddelení špeciálnych kontrol krajských dopravných inšpektorátov, zástupcovia Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia, Slovenská správa ciest ako aj Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. Okrem vykonávania kontrol si účastníci tejto spoločnej kontrolnej akcie vymieňali skúsenosti a informácie v oblasti cestnej dopravy.

Rokovanie zástupcov MPSVR SR a Inšpekcie práce Ukrajiny k problematike dohody o obsahu zmluvy o spolupráci medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou v oblasti inšpekcie práce. NIP bol prizvaný na rokovanie o obsahu budúcej zmluvy o spolupráci.

Zamestnanci sústavy inšpekcie práce aktívne pracovali v nasledovných medzinárodných pracovných skupinách, respektíve vykonávali nasledovné aktivity:

- zastúpenie v SLIC a jeho pracovných skupinách,
- činnosť pracovných skupín SLIC zameraných na hodnotenie systému rakúskej a slovenskej inšpekcie práce SLIC,

- zisťovanie a poskytovanie informácií v oblasti vysielania zamestnancov a v oblasti uznávania odbornej spôsobilosti pri voľnom pohybe osôb, tovaru a služieb ostatným členským štátom EÚ prostredníctvom IMI,
- činnosť Národného kontaktného miesta EU-OSHA v Bilbau a kontaktnej osoby pre EU-OSHA a riadny člen Správnej rady EU-OSHA,
- činnosť pracovných skupín – Machinery ADCO Group pre oblasť strojových zariadení, PED ADCO pre tlakové zariadenia a jednoduché tlakové nádoby a TPED ADCO pre prepravovateľné tlakové zariadenia,
- činnosť skupiny expertov Európskej komisie pre výťahy,
- činnosť pracovných skupín ELA – zameranej na inšpekcie a pre informácie,
- činnosť Globálnej politickej siete – siete na podporu etického zamestnávania (IRIS Global Policy Network) a jej pracovnej skupiny Inšpekcie a výkon práva,
- činnosť v pracovnej skupine k Smernici o sankciách pre zamestnávateľov v súvislosti s nelegálnym zamestnávaním (Európska komisia),
- náhradný člen Poradného výboru pre BOZP,
- účasť na plenárnych zasadnutiach Platformy boja proti nedeklarovanej práci (UDW),
- účasť na činnosti podskupiny Platformy UDW zameranej na riešenie nelegálnej práce medzi vysídlenými osobami/utečencami z Ukrajiny,
- činnosť pracovnej skupiny DH-TET zriadenej za účelom tvorby dokumentu odporúčaní v oblasti obchodovania s ľuďmi pre Radu ministrov.

NIP zabezpečoval výmenu informácií s orgánmi inšpekcie práce členských štátov EÚ prostredníctvom informačného systému KSS (Knowledge Sharing Site).

Spoluprácu s kompetentnými orgánmi členských štátov EÚ zabezpečoval NIP aj prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu – IMI. NIP riešil spolu 287 žiadostí, z toho bolo 278 žiadostí doručených na NIP z iných členských štátov Európskej únie a 9 žiadostí, ktoré NIP zaslal vecne príslušným orgánom v EÚ. Najviac žiadostí zaslalo Rakúsko (67,98 %), NIP zaslal najviac žiadostí Českej republike (33,33 %) a Poľskej republike (33,33 %).

Pokiaľ ide o účasť na zahraničných konferenciách a iných podujatiach, zástupcovia sústavy inšpekcie práce sa zúčastnili online na päťdesiatich šiestich podujatiach, napr.:

- seminári k zhodnoteniu kampane EU-OSHA „Zdravé pracoviská znižujú zát'az'“,
- stretnutí s manažérom projektu OSHVET z EU-OSHA o uvedení projektu, ktorý je zameraný na zvyšovanie povedomia o BOZP na odborných školách v Slovenskej republike a na stretnutí so zástupcami Štátneho inštitútu odborného vzdelávania ŠIOV k tomuto projektu,
- seminári EU-OSHA zameranom na vývoj a používanie elektronických nástrojov v sektore stavebníctva a ďalších outdoorových sektoroch,
- stretnutí so zástupcami Žilinskej univerzity k projektu OiRA,
- stretnutiach so zástupcami EU-OSHA k novinkám a funkciám na portáli OiRA,
- seminári EU-OSHA na tému práce pre digitálne platformy a jej dôsledkov na BOZP,
- seminári o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom,
- stretnutiach programu IMI-PROVE venovanom možnosti zlepšiť administratívnu spoluprácu prostredníctvom IMI,

- seminári ELA v oblasti vysielania zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb v oblasti cestnej dopravy (Smernica 2020/1057),
- seminári ELA zameranom na falšovanie dokumentov,
- pracovnom stretnutí ELA na tému inšpekcí na vnútrozemských vodných cestách,
- stretnutiach e-Declaration, ktoré sa týkali iniciatívy Európskej komisie zriadiť jednotný systém oznámenia vyslania zamestnancov,
- plánovacom stretnutí k Akčným dňom týkajúcim sa boja proti pracovnému vykorisťovaniu EMPACT, analytickom stretnutí k pracovnému vykorisťovaniu EMPACT,
- stretnutí pracovnej skupiny tretieho sektora so zástupcami štátnych inštitúcií k problematike boja proti obchodovaniu s ľuďmi vrátane ochrany a podpory štátnych príslušníkov Ukrajiny,
- stretnutí v rámci projektu Eurodétachement 6 vo veci spolupráce s Nemeckom a Portugalskom,
- seminári TRACE2 zameranom na oblasť sociálnej legislatívy v doprave,
- seminári o umelej inteligencii a algoritmoch analýzy rizík so zohľadnením chýb a etických otázok.
- a osobne na štyridsiatich siedmich podujatiach, napr.:
- seminári EU-OSHA o príkladoch budúcnosti práce, t. j. využívaní dronov a psychosociálnych faktoroch pôsobiacich pri práci,
- kick-off meetingu EU-OSHA k novej kampani Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe,
- konferencii EU-OSHA o duševnom zdraví v rámci španielskeho predsedníctva v Rade EÚ,
- pracovnom stretnutí EU-OSHA „BOZP v agropotravinárskych a stavebných dodávateľských reťazcoch“,
- seminári ELA na tému výziev v stavebnom sektore,
- pracovnom stretnutí ELA k falšným živnostiam,
- prednášok o cezhraničnej spolupráci v oblasti inšpekcie práce v rámci EÚ a EHS-IMI, činnosti ELA, inšpekcie práce v oblasti dopravy a stavebníctva, vysielania zamestnancov,
- stretnutiach v rámci projektu Eurodétachement 6, ktorý je určený na rozvoj spolupráce medzi zúčastnenými štátmi v oblasti vysielania zamestnancov, t. j. slovenskými, bulharskými a nemeckými orgánmi.

VYDÁVANIE OPRÁVNENÍ, OSVEDČENÍ A INÝCH DOKUMENTOV

NIP vydáva a odoberá oprávnenia na vykonávanie výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce (ďalej VZ), vykonávanie bezpečnostnotechnickej služby (ďalej BTS), overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení (ďalej OPO) a osvedčenia bezpečnostných technikov (ďalej BT) v zmysle § 6 ods. 1 písm. d) zákona č. 125/2006 Z. z.

VYDÁVANIE OPRÁVNENÍ

Údaje o počte prijatých žiadostí uvedené v tabuľke č. 1 o vydanie oprávnenia na VZ, BTS a OPO sú za obdobie od 01. 01. 2023 do 31. 12. 2023 a údaje o spôsobe a počte ich vybavenia sa vzťahujú k dátumu 31. 12. 2023.

Tabuľka č. 1	VZ			BTS			OPO	
	FO	PO	spolu	FO	PO	spolu	PO	spolu
	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet
prijaté žiadosti	65	125	190	1	31	32	0	0
vydané oprávnenia	49	108	157	0	23	23	0	0
stiahnutá žiadosť	0	3	3	0	0	0	0	0
zastavené konanie	6	5	11	0	6	6	0	0
žiadosti v riešení	10	9	19	1	2	3	0	0
žiadosti z roku 2022 – vydané oprávnenie v roku 2023	3	9	12	0	0	0	0	0
žiadosti z roku 2022 – zastavené konanie v roku 2023	1	0	1	0	0	0	0	0
odobraté oprávnenia	0	9	9	0	0	0	0	0
Spolu počet vydaných oprávnení v roku 2023	52	117	169	0	23	23	0	0

VYDÁVANIE OSVEDČENÍ

Od 1. 01. 2023 sa zmenou zákona č. 124/2006 Z. z. zrušilo vydávanie osvedčení ABT (zrušil sa § 24 zákona č. 124/2006 Z. z.). NIP začal vydávať osvedčenia BT podľa § 23 zákona č. 124/2006 Z. z. Bezpečnostní technici, ktorí mali vydané osvedčenie do 31. 12. 2022 majú ustanovené dvojročné prechodné obdobie, v ktorom môžu vykonávať činnosť BT podľa predpisov účinných do 31. 12. 2022. Dňa 01. 01. 2025 im osvedčenie BT stratí platnosť. Platné ostanú len osvedčenia BT vydané NIP. Tieto zmeny mali za následok stúpajúci počet žiadostí o vydanie osvedčenia BT. Oproti roku 2022, kedy bolo doručených na NIP 207 žiadostí, počet žiadostí v roku 2023 dosiahol 486, čo je nárast na 235 %.

NIP vydáva žiadateľom osvedčenie BT po splnení podmienok podľa ustanovenia § 23 ods. 2 písm. c) zákona č. 124/2006 Z. z. (inšpektori práce) alebo po úspešnom absolvovaní skúšky BT podľa ustanovenia § 23 ods. 2 písm. a) alebo b) zákona č. 124/2006 Z. z.

Spolu bolo v roku 2023 doručených 486 žiadostí o vydanie osvedčenia BT. Z nich bolo 10 žiadateľom vydané osvedčenie BT podľa ustanovenia § 23 ods.2 písm. c) zákona č. 124/2006 Z. z. a 355 žiadateľov získalo osvedčenia BT na základe vykonanej skúšky. V roku 2024 budú 56 žiadatelia z roku 2023 zaradení na vykonanie skúšky BT, 43 žiadatelia z roku 2023 môžu požiadať o vykonanie opakovanej skúšky BT podľa ustanovenia § 23 ods. 6 zákona č. 124/2006 Z. z.

V roku 2023 NIP zrealizoval celkom 28 termínov skúšok BT. Rozhodnutie o zastavení konania z dôvodu nespĺnenia podmienok pre vydanie osvedčenia BT bolo vydané 22 žiadateľom.

Zo žiadostí doručených v roku 2022 bolo v roku 2023 vydaných 60 osvedčení BT podľa ustanovenia § 24 zákona platného do 31. 12. 2022.

Údaje o počte prijatých žiadostí BT uvádzané v tabuľke č. 2 sú za obdobie od 01. 01. 2023 do 31. 12. 2023 a údaje o spôsoboch a počte ich vybavenia sa vzťahujú k dátumu 31. 01. 2024.

Tabuľka č.2

Počet žiadostí – rok 2023	486	100,00 %
získané osvedčenie BT na základe vykonanej skúšky	355	73 %
vydané osvedčenia BT podľa § 23 ods.2 písm. c) z. č. 124/2006 Z. z.	10	2 %
žiadatelia zaradení na vykonanie skúšky v roku 2024	56	11,5 %
žiadatelia, ktorí môžu požiadať o vykonanie opakov. skúšky	43	9 %
nesplnenie podmienok pre vydanie osvedčenia BT	22	4,5 %
spolu	486	100,00 %

VYDÁVANIE DOKLADOV O UZNANÍ ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI

NIP ako príslušný správny orgán podľa § 6 ods. 1 písm. e) a § 21 ods. 3 zákona č. 125/2006 Z. z. vydáva a odoberá fyzickej osobe doklad o uznaní odbornej spôsobilosti získanej podľa právnych predpisov členského štátu Európskej únie, štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo Švajčiarskej konfederácie na vykonávanie činnosti, na ktorú osobitný predpis vyžaduje odbornú spôsobilosť.

Odborné spôsobilosti, ktoré má NIP v kompetencii uznávať sú uvedené v § 16 ods. 1 zákona č. 124/2006 Z. z. s konkretizáciou v prílohe č. 1a zákona č. 124/2006 Z. z. Taktiež sú to odborné spôsobilosti v zmysle § 23 zákona č.124/2006 Z. z.

NIP za rok 2023 zaznamenal 67 žiadostí o uznanie odborných spôsobilostí občanov členských štátov Európskej únie. V 1 prípade bola žiadosť o uznanie odbornej spôsobilosti zamietnutá z dôvodu, že činnosť koordinátora bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na stavenisku nepatrí medzi regulované povolania, ktoré má NIP v kompetencii uznávať. NIP rozhodoval o

uznaní odbornej spôsobilosti v 67 prípadoch, pričom v 66 prípadoch bola uznaná odborná spôsobilosť žiadateľov, a to v nasledujúcom zložení:

Oblasť	Počet prijatých žiadostí o uznanie odborných spôsobilostí	Počet uznaných odborných spôsobilostí
revízny technik vyhradených technických zariadení tlakových	1	1
revízny technik vyhradených technických zariadení zdvíhacích	5	5
revízny technik vyhradených technických zariadení plynových	1	1
osoba na opravy vyhradených technických zariadení plynových	4	4
elektrotechnik § 21	1	1
samostatný elektrotechnik § 22	8	8
elektrotechnik na riadenie činností alebo na riadenie prevádzky na vyhradených technických zariadeniach elektrických § 23	26	26
revízny technik vyhradených technických zariadení elektrických § 24	11	11
viazač bremien	4	4
lešenár	4	4
žeriavnik	1	1
Spolu	66	66

VYDÁVANIE OSVEDČENÍ BEZPEČNÝ PODNIK A ZODPOVEDNÝ ZAMESTNÁVATEĽ

Program Bezpečný podnik (linka: <https://www.ip.gov.sk/program-bezpecny-podnik/>) a program Zodpovedný zamestnávateľ (linka: <https://www.ip.gov.sk/program-zodpovedny-zamestavatel/>) je propagovaný nepretržite na webovom sídle NIP. Splnenie stanovených podmienok posudzuje riadiaca komisia programu Bezpečný podnik a riadiaca komisia programu zodpovedný zamestnávateľ. Oba programy sú propagované aj na facebookovej stránke Inšpekcia práce SR a inšpektormi práce pri ich výkonoch inšpekcie práce.

V roku 2023 získalo ocenenie Bezpečný podnik 6 spoločností:

- Metrostav a.s. - organizačná zložka Bratislava - Bratislava,
- Metrostav DIZ s.r.o. - organizačná zložka - Bratislava,

- SAG Slovakia s.r.o. - Chocholná Velčice,
- Vaillant Industrial Slovakia s.r.o. – Skalica - prevádzka: Trenčianske Stankovce,
- ArcelorMittal Gonvarri Nitra s.r.o. – Senica - prevádzka: Nitra Lužianky,
- Tauris, a.s. – Mojmírovce - prevádzka Mojmírovce.

Predĺženie platnosti osvedčenia v programe Bezpečný podnik za rok 2023 úspešne obhájili 3 spoločnosti:

- ArcelorMittal Gonvarri SSC Slovakia s.r.o. - Senica,
 - Garrett Motion Slovakia s.r.o. - Záborské,
 - Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s. - Bratislava.
- Za rok 2023 ocenenie „Zodpovedný zamestnávateľ“ získali 3 spoločnosti:
- Vaillant Industrial Slovakia, s.r.o. - Trenčianske Stankovce;
 - IEE Sensing Slovakia, s.r.o. - Veľká Ida;
 - BIA Plastic and Plating Technology Slovakia s.r.o. - Čab.

Program Zodpovedný zamestnávateľ je nástrojom na podporu zlepšovania systému riadenia ľudských zdrojov u zamestnávateľov v Slovenskej republike. Program Zodpovedný zamestnávateľ hodnotí a oceňuje implementáciu systému riadenia ľudských zdrojov do celkového systému riadenia organizácie. Získané osvedčenie potvrdzuje nielen zavedenie a realizáciu systémového prístupu, ale rovnako aj vysokú celkovú úroveň starostlivosti o zamestnancov, o pracovné podmienky, o zaistenie BOZP a dodržiavanie povinností vyplývajúcich z právnych predpisov.

Ocenenia v programe Bezpečný podnik a v programe Zodpovedný zamestnávateľ sú slávnostne odovzdávané zástupcami MPSVR SR a generálnym riaditeľom NIP. Za rok 2023 si spoločnosti prevezmú ocenenia na slávnostnom odovzdaní 10. apríla 2024 v Košiciach.